

Г. В. Анісімова,
к. ю. н., доцент кафедри екологічного права
НЮУ імені Ярослава Мудрого,
зам. директора з наукової роботи НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У сучасному світі все частіше на перший план виходять питання екологічної безпеки, оцінки і зменшення негативного впливу на довкілля. Їх обговорюють науковці, державні діячі, громадськість. Більш того, вони стають пріоритетним вектором державної інноваційної політики в контексті забезпечення економічної, екологічної, продовольчої, аграрної безпеки як складових національної безпеки, відтворення й охорони, збереження довкілля, а також покращення стану навколишнього природного середовища. Виходячи з цього, нині особлива увага приділяється розвитку національного екологічного підприємництва.

За визначенням Європейської комісії ЄС екологічне підприємство – це виробництво товарів і надання послуг по вимірюванню, попередженню, обмеженню або усуненню екологічної шкоди, ліквідації відходів і зниженню рівня шуму, а також екологічно чисті технології, застосування яких мінімізує використання сировини й забруднення довкілля [1, с. 38].

Звісно, обравши європейський вектор розвитку, Україна узгоджує свої дії із світовою спільнотою і вживає необхідних правових заходів. Так, було прийнято Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. № 2059-VIII [2] (введений в дію 18.12.2017 р.), яким на законодавчому рівні закладено основи формування нового міжгалузевого правового інституту «оцінки впливу на довкілля», що має сприяти запобіганню негативному впливу і заподіянню шкоди довкіллю в процесі провадження господарської діяльності, прийнят-

ттю рішень з урахуванням публічних і приватних інтересів, а також змінено інституційно-функціональний правовий механізм використання природно-ресурсного потенціалу України, що, зрозуміло, позначиться на лісогосподарській, сільськогосподарській, рибогосподарській та інших видах господарської діяльності. Відзначимо, що ухвалення цього Закону пов'язано з внесенням відповідних змін до понад 40 нормативно-правових актів. Примітно, що екологічною спільнотою й бізнесом він сприймається як прогресивний та основа для подальшої оптимізації господарської діяльності.

Однак маємо додати, що українські законодавці у порівнянні з вимогами європейського законодавства закріпили більш суворі критерії оцінки впливу на довкілля (ст. 3 Закону).

Безумовно, на практиці виникають й певний час ще будуть виникати питання щодо наукового тлумачення й реалізації приписів зазначеного нормативно-правового акта. Наприклад, у державних підприємств у сфері ведення лісового господарства викликає певні складнощі застосування норм пп. 21 п. 2 ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». Зокрема, як показує проведений семантико-правовий аналіз положення означеного підпункту «усі суцільні та поступові рубки головного користування та суцільні санітарні рубки на площі понад 1 гектар», існують підстави стверджувати, що словосполучення «на площі понад 1 гектар» стосується всіх рубок (у тому числі усіх суцільних і поступових рубок головного користування й суцільних санітарних рубок). Вважаємо, що на користь цього свідчить те, що законодавець послуговується сполучником «та», яким, як правило, поєднуються рівнозначні слова та словосполучення.

Відповідно до ст. 2 Лісового кодексу України (далі – ЛК України) об'єктом лісових відносин є лісовий фонд України та окремі лісові ділянки, тобто об'єктами правового регулювання виступають лише лісовий фонд й окремі лісові ділянки, у тому числі захисні насадження лінійного типу, площею не менше 0,1 гектара. Поняття «лісова ділянка» трактується в ЛК України та інших нормативно-правових актах як первинний територіальний об'єкт для ведення лісового господарства, відносини щодо використання, відтворення,

охорони якого регулюються виключно ЛК України і не пов'язані з вилученням її в землекористувача або власника землі. Так, у ч. 4 ст. 1 ЛК України закріплено, що лісова ділянка – ділянка лісового фонду України з визначеними межами, виділена відповідно до Лісового кодексу України для ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів без вилучення її у землекористувача або власника землі.

Незважаючи на те, що лісові ділянки згадуються в матеріалах лісовпорядкування, встановлення спеціальних межових знаків на межах лісових ділянок законодавством не передбачено. Під час поділу лісів на відповідні категорії встановлюються межі лісових ділянок кожної категорії. Віднесення лісової ділянки до конкретної системи, виду і способу рубки, визначення організаційно-технічних елементів відповідно до Правил рубок головного користування здійснюється під час проведення лісовпорядкування з урахуванням місцевих умов (п. 2.9 наказу Державного комітету лісового господарства «Про затвердження Правил рубок головного користування» від 23.12.2009 р. № 364). Додамо, що межа лісової ділянки – це умовна замкнена ламана лінія на поверхні землі, що розмежовує лісові ділянки. Вона для лісових ділянок, призначених для віднесення до однієї з категорій, проводиться по природних межах, кварталних просіках, лініях зв'язку й електромереж та інших чітко визначених на місцевості розмежувальних лініях (ст. 40 ЛК України). Крім того, у законодавстві зафіксовано, що й інші чітко визначені на місцевості розмежувальні лінії можуть бути межами лісових ділянок, віднесених до однієї з категорій, а саме: залізниці й автомобільні дороги, канали, газо- та нафтопроводи, візири, протипожежні розриви і вододільні лінії (Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» від 16.05.2007 р. № 733). Відповідно до п. 36 Постанови Кабінету Міністрів України «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів» від 23.05.2007 р. № 761 виділення лісових ділянок для заготівлі деревини під час проведення рубок головного користування здійснюють підрозділи з відведення і таксації лісосік, склад яких

затверджують власники лісів або постійні лісокористувачі за погодженням з органами Держлісагентства.

Суцільні й поступові рубки віднесені до рубок головного користування, правовий режим яких визначається ЛК України, Постановою Кабінету Міністрів України «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів» від 23.05.2007 р. № 761 тощо. Вимоги до проведення санітарних рубок встановлюються ЛК України, постановами Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил поліпшення якісного складу лісів» від 12.05.2007 р. № 724, «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» від 27.07. 1995 р. № 555 (у редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2016 р. № 756) та іншими нормативно-правовими актами.

Водночас виникають й інші питання щодо сфери застосування згаданого Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» стосовно права надрокористування (промислового видобування корисних копалин), особливо видобування нафти й газу, поводження з відходами, забору підземних вод або штучного поповнення підземних вод із щорічним забором води або щорічним об'ємом води, що поповнюється, 10 мільйонів кубічних метрів або більше; будівництва повітряних ліній електропередачі напругою 220 кіловольт або більше і довжиною понад 15 кілометрів тощо.

Спираючись на сказане, вбачається за доцільне підтримати пропозиції щодо прийняття Закону України «Про екологічне підприємництво», який має містити визначення «екологічного підприємництва» та пов'язаних із ним понять, закріплювати його систему, складові, а також привести у відповідність до європейських стандартів та вимог інші національні нормативно-правові акти.

Підсумовуючи, маємо констатувати, що сучасне законодавство потребує суттєвого удосконалення задля створення дієвого механізму юридичних гарантій забезпечення європейського підходу до оцінки впливу на довкілля. Основна мета – екологізація господарської діяльності, запобігання негативному впливу виробничої діяльності на довкілля, дотримання публічних і приватних екологічних інтересів. При цьому варто пам'ятати, що теоретико-методологічні

аспекти оцінки впливу на довкілля тісно пов'язані з розвитком еколого-правової доктрини, формуванням екологізованих засад підприємницької діяльності.

Література

1. Купалова Г. І. Екологічне підприємництво як невід'ємна складова сталого розвитку України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2011. №. 26. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VKNU_vsn_2011_26_10.pdf.
2. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2059-19>.

Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
Головне територіальне управління юстиції у Харківській області
Державна регуляторна служба України
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
Юридична фірма «Семенова і партнери»
Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку
Національної академії правових наук України
Спілка підприємців Харківської області

Розвиток підприємництва в Україні: безпека здійснення господарської діяльності

Збірник наукових праць за підсумками круглого столу
(14 грудня 2018 р., м. Харків)

Развитие предпринимательства в Украине: безопасность осуществления хозяйственной деятельности

Сборник научных трудов по итогам круглого стола
(14 декабря 2018 г., г. Харьков)

Харків
«Право»
2018

УДК 346.548:316.334.23(477)

Р64

*Рекомендовано до друку вченою радою Науково-дослідного інституту
правового забезпечення інноваційного розвитку
Національної академії правових наук України
(протокол № 11 від 27 грудня 2018 р.)
Затверджено до друку рішенням вченої ради
ННІ «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна (протокол №11 від 13 грудня 2018 р.)*

Редакційна колегія:

*В. Б. Родченко – доктор економічних наук, професор;
С. В. Глібоко – кандидат юридичних наук, доцент*

Рецензенти:

*І. В. Гонтарева – доктор економічних наук, професор;
О. В. Шаповалова – доктор юридичних наук, професор*

**Розвиток підприємництва в Україні: безпека здійснення господар-
Р64 ської діяльності** : зб. наук. пр. за підсумками круглого столу (14 груд.
2018 р., м. Харків) / редкол.: В. Б. Родченко, С. В. Глібоко. – Харків : Пра-
во, 2018. – 224 с.

ISBN 978-966-937-616-9

У збірнику подаються доповіді і повідомлення науковців і викладачів наукових та освітніх закладів, а також практичних працівників, що взяли участь у роботі круглого столу, який було проведено Навчально-науковим інститутом «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Головним територіальним управлінням юстиції у Харківській області, Державною регуляторною службою України, Харківським національним економічним університетом імені Семена Кузнеця, Юридичною фірмою «Семенова і партнери», Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України, Спільною підприємств Харківської області 14 грудня 2018 року у м. Харкові за партнерської участі Адвокатського об'єднання «Кролевецький та партнери».

Метою організації круглого столу були обмін практичними і теоретичними напрацюваннями й підготовка рекомендацій учасників щодо вирішення проблем розвитку підприємництва України в умовах сьогодення та безпеки здійснення господарської діяльності.

Збірник буде корисним для науковців, аспірантів, студентів і усіх, хто цікавиться сучасними проблемами розвитку підприємництва в Україні.

УДК 346.548:316.334.23(477)

© НДІ ПЗІР НАПрН України, 2018
© Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018

ISBN 978-966-937-616-9

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

Безпека здійснення господарської діяльності

Борисов І. В.

Комерційна таємниця як інформаційна складова економічної безпеки підприємства 7

Внукова Н. М.

Застосування ризик-орієнтованого підходу у запобіганні «відмивання» коштів та фінансування тероризму 11

Врублевська-Місюна К. М., Лиманський В. Ю.

Щодо питання безпеки в електронній комерції 16

Глібоко С. В.

Правові питання забезпечення безпеки здійснення розрахункових операцій банками 19

Денисов А. І.

Протидія рейдерству: використання іноземного досвіду з протидії агресивному поглинанню 29

Любич В. О.

Рейдерство в агробізнесі: як підготуватися до відбиття атаки та мінімізувати її наслідки 32

Матюшенко І. Ю.

Вплив нової промислової революції на національні уряди та міжнародну безпеку 37

Новіков Є. А., Пустовіт А. В.

Запобігання рейдерству в Україні 44

Носирєв О. О.

Економічна безпека промислових підприємств України 49

СЕКЦІЯ 2

Державна політика стимулювання господарської діяльності

Андрєва К. О., Варук В. В.

Підходи до оцінки соціального впливу проектів на добробут громади . . 55

Анісімова Г. В.	
Правове забезпечення розвитку національного екологічного підприємництва в умовах євроінтеграції	60
Баранова Л. М.	
Тлумачення поняття «послуги, що становлять загальний економічний інтерес»	64
Белявцева В. В., Хрипунова Д. М.	
Ключові виклики реалізації стратегії смарт-спеціалізацій в Україні	69
Беляй М. С.	
Оцінка смарт-спеціалізацій ОТГ через стратегію розвитку	74
Біланчук Р. В.	
Віртуалізація господарської діяльності в аспекті концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020.	80
Врублевська-Місюна К. М., Косолапова А. О.	
Законодавство про захист прав інвесторів	84
Демченко С. В.	
Вищі навчальні заклади як драйвери процесу підприємницького відкриття	87
Дмитрик О. О.	
Дискусійні аспекти обчислення податку на прибуток підприємств	93
Єгоров Ю. І., Черненко С. М.	
Регіональне інноваційне табло як інструмент оцінки стану та перспектив розумної спеціалізації	97
Карбовська К. А.	
Законодавче регулювання стартапів в контексті Стратегії інноваційного розвитку України	101
Кобильнік Д. А.	
Деякі аспекти у визначенні змісту запиту контролюючого органу про надання інформації	105
Коритін Д. С.	
Деякі питання забезпечення державної допомоги на розвиток інфраструктури підприємництва в Україні	109
Кудрявцева В. В.	
Державна інвестиційна політика: засоби реалізації в сучасних умовах .	114
Курашова І. М., Носань А. С.	
Дискусійні питання спадкування частки у статутному капіталі ТОВ (порівняльно-правовий аналіз)	119
Литвиненко А. О.	
Valuation activities in entrepreneurship	124

Луцьова В. А., Багмет П. Д.	
Запровадження інституту приватних виконавців в Україні	129
Любич А. М.	
Деякі питання фінансування сільського господарства	134
Лях І. О.	
Актуальні питання провадження медіації при вирішенні трудових конфліктів	137
Матвєєва А. В.	
Здійснення господарської діяльності в умовах дії спеціальних режимів господарювання	142
Навроцький О. О., Свіденська М. С.	
Процес підприємницького пошуку як інструмент розвитку смарт- спеціалізацій у Харківському регіоні	147
Назирів К. З., Білоус Л. Б.	
Виявлення відповідності проектів ОТГ критеріям смарт-спеціалізації	152
Нескородєва І. І., Пархоменко О. С.	
Підходи до оцінювання валютних та податкових умов функціонування підприємництва	157
Пивоварова Р. В.	
Обмеження прав платників податків у кримінальному провадженні . . .	163
Подрез-Ряполова І. В.	
Особливості правового регулювання ліцензування господарської діяльності з постачання природного газу	168
Прус Ю. І., Барінова Д. С.	
Підприємницьке відкриття та стратегія вибору розумної спеціалізації: Харківський сценарій	172
Родченко В. Б.	
Механізми інституціалізації довіри як основа інноваційного розвитку підприємницького середовища	177
Селіванова І. А.	
Повернення до здорового глузду як тенденція вдосконалення господарського законодавства України з питань функціонування державного та комунального секторів економіки	181
Семенова М. В., Андрієнко А. А.	
Відповідальність туристичних операторів та туристичних агентів у договірних відносинах, пов'язаних зі здійсненням туристичної діяльності	185

Серьогіна Д. О.	
Дослідження інноваційного розвитку України як передумови реалізації стратегії розумної спеціалізації	192
Стріжкова А. В., Белік К. О.	
Методи оцінки інвестиційної привабливості інноваційних підприємств	198
Токарєва К. О.	
Відстрочення та розстрочення податкових платежів як форма державної допомоги суб'єктам господарювання: проблеми правового регулювання	202
Шаптала Є. Ю.	
Єдиний податок як засіб стимулювання підприємницької діяльності	210
Маркевич В. В.	
Співвідношення правового регулювання технологій та об'єктів права інтелектуальної власності	215
Сиротнікова Я. Є.	
До питання розмежування понять юридична фікція, правова фікція, фіктивна норма, фіктивність	219